

Asia: VN/32564/2021

Jatkuvan oppimisen sanasto

1 koulutustoiminta

Kommentit

-

2 koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

3 koulutuslainsäädäntö

Kommentit

-

4 opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

5 muun hallinnon alan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

6 markkinaehtoinen koulutustoiminta

Kommentit

-

Käsitekaavio 1. Koulutustoiminta

Kommentit

-

7 koulutus (1)

Kommentit

Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua "koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon". Seuraavassa käsitteessä "8 koulutus (2)" käytetään ilmaisua "tutkintoon johtamattomia koulutuksia". Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa?

8 koulutus (2)

Kommentit

Tässä huomautuksessa on käsitteellinen sekaannus: ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa on tutkintoon johtavaa koulutusta, minkä vuoksi sen ei pitäisi olla tässä esimerkissä. Korkeakoulun opintokokonaisuus sopii tähän esimerkkiin.

Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua " tutkintoon johtamattomia koulutuksia". Edellisessä käsitteessä "7 koulutus (1)" käytetään ilmaisua "koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon". Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa?

9 aikuiskoulutus

Kommentit

Käsitteen määritelmä on mielestämme liian suppea. Määritelmästä puuttuu kokonaan sellaiset henkilöt, jotka suorittavat ensimmäistä kertaa aikuisten perus- tai lukiokoulutusta (esim. maahanmuuttajat, jotka tulevat huonoilla perustaidoilla Suomeen ja joiden koulutus käynnistyy aikuisten perusopetuksessa). Määritelmän kohderyhmästä puuttuvat myös sellaiset henkilöt, jotka eivät ole jatkaneet peruskoulun jälkeen missään koulutuksessa, vaan ovat olleet esimerkiksi työelämässä ja haluavat myöhemmin aikuisiällä aloittaa toisen asteen tutkinnon suorittamisen.

Käsitteen huomautusosa sisältää virheellistä tietoa seuraavasti: "Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui käytöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018." Ammatillisen aikuiskoulutuksen käsite ei ole käytännössä poistunut käytöstä vaan lainsäädäntötekstistä. Ehdotamme korvaavaksi virkkeeksi: "Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui lainsäädännöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018."

Lisäksi ehdotamme, että huomautuksen ensimmäisen kappaleen virkejärjestystä muutetaan sujuvammaksi seuraavasti: "Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä

vanhemmille henkilöille. Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan ”nuoreksi” ja toisaalta ”aikuiseksi”, vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokittelussa ja OECD:n luokittelussa nuorena pidetään alle 25-vuotiasta ja aikuisena 25 vuotta täyttänyttä henkilöä.”

Käsitekaavio 2. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2)

Kommentit

Mistä syystä ”nuorten koulutus” ei ole ”lasten ja nuorten koulutus”?

10 omaehtoinen koulutus

Kommentit

Käsitteen määrittelyosa sisältää virheellistä tietoa. Omaehtoinen koulutus on käsite, jota käytetään suhteessa työvoimakoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen kuvaamaan koulutusta, johon hakeudutaan oma-aloitteisesti. Käsitettä ei käytetä suhteessa oppivelvollisuuteen. Pyydämme tarkastelemaan termitietuetta uudelleen kokonaisuudessaan.

11 henkilöstökoulutus

Kommentit

-

12 täydennyskoulutus

Kommentit

Käsitteen huomautusosa on mielestämme rajattu liian suppeasti, sillä täydennyskoulutus on kuvattua laajempi käsite. Täydennyskoulutusta voi järjestää muissakin kuin viranomaisen hyväksymissä organisaatioissa. Yritykset voivat järjestää täydennyskoulutusta myös ilman viranomaisen hyväksyntää. Pyydämme huomautuksessa keskittämään huomion täydennyskoulutuksen sisältöön enemmän kuin koulutuksen järjestäjiin.

Käsitekaavio 3. Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.

Kommentit

Ehdotamme pohdittavaksi kaavion tarkentamista ”muu”-kohtien osalta selkeyden vuoksi. Mitä ovat ”muu”-kohdat? Voidaanko antaa esimerkkejä? Esimerkiksi ”järjestäjän/hankkijan mukaan” -kohdassa ”muu” voisi olla esim. omaehtoinen koulutus. ”Koulutus (1) tavoitteen mukaan” -kohdassa ”muu” voisi olla uudelleenkoulutus (alan vaihtaminen).

Ehdotamme, että kaavioon lisätään kohta, jossa omaehtoinen koulutus ja työvoimakoulutus ovat samassa haarassa.

13 muuntokoulutus

Kommentit

Mielestämme on hyvä, että huomautus sisältää käytännön esimerkkejä. Täsmennysehdotus: muuntokoulutuksen tarkoituksena ei ole johtaa korkeamman tason tutkintoon, vaan muuntaa saman tason koulutus uuteen erityisosaamiseen.

Lisäksi ehdotamme, että muuntokoulutus olisi mukana kaaviossa 3 yhdessä täydennyskoulutuksen ja uudelleen koulutuksen kanssa.

14 kotoutumiskoulutus; aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Kommentit

Täsmennysehdotus: Onko kotoutumiskoulutuksella jotain pääsääntöistä kestoja tai sitovuutta? Jos koulutus järjestetään "pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena", mitä muut koulutustavat voivat olla (esimerkiksi omaehtoinen kotoutumiskoulutus)?

Käsitekaavio 4. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

Kommentit

Käsitekaavio kokonaisuudessaan vaikuttaa mielestämme epäloogiselta ja epäsuhtaiselta. "Tutkintokoulutus"-kohdassa "muuntokoulutus" ja "muu" ovat erikoisen epäsuhtaisia.

Ehdotamme pohdittavaksi kaavion tarkentamista "koulutus (1) joka ei johda tutkintoon" -kohdan osalta: Mitä ovat "muu"-kohdat? Voidaanko antaa esimerkkejä? Täydennyskoulutus? Korkeakoulutuksen opintokokonaisuus?

Mitä eroa on tutkintokoulutuksella ja tutkintoon johtavalla koulutuksella? Jos käsitteet tarkoittavat samaa, pyydämme harkitsemaan käsitteiden yhdenmukaistamista selkeyden vuoksi.

15 työvoimakoulutus

Kommentit

-

16 kartoitusjakso; orientaatiojakso

Kommentit

-

17 ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

Kommentit

-

18 rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

Kommentit

Ehdotamme selkeytystä käsitteiden 18 ja 20 välillä. Mikä käytännön ero käsitteillä on? Käsitteen 18 ja käsitteen 20 määritelmässä on samankaltaisuuksia. Onko määritelmiä mahdollista yhdenmukaistaa selkeyden vuoksi?

19 ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus

Kommentit

-

20 yhteishankintakoulutus

Kommentit

-

21 kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

Kommentit

Ehdotamme pohdittavaksi käsitteen nimen tarkentamista. Voisiko käsitteeseen sisällyttää rekrytointinäkökulman eli "rekrytoiva kehittämiskoulutus"? Tämä selkeyttäisi termitasolla, että mitkä kaikki koulutukset on järjestetty työnantajan rekrytointinäkökulmasta.

22 valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

Kommentit

-

23 valtionosuus

Kommentit

Termitietue on virheellinen, sillä määritelmässä kuvataan valtionavustus-käsitettä, ei valtionosuutta. Pyydämme tarkastelemaan termitietuetta uudelleen kokonaisuudessaan.

Ehdotamme valtionavustuksen määritelmän lisäämistä sanastoon.

Käsitekaavio 5. Työvoimakoulutus

Kommentit

-

24 erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus

Kommentit

-

25 työelämässä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

Kommentit

-

26 työpaikalla järjestettävä koulutus

Kommentit

-

27 oppisopimuskoulutus

Kommentit

-

28 koulutussopimukseen perustuva koulutus

Kommentit

-

29 työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

Kommentit

-

30 työharjoittelu (1); korkeakouluharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

Kommentit

-

31 koulutuskokeilu

Kommentit

Ehdotamme pohdittavaksi, pitäisikö tämän termitietueen olla sisällöllisesti enemmän ohjauksen kontekstissa.

Käsitekaavio 6. Työelämässä oppimisen muotoja.

Kommentit

-

32 osaamiskokonaisuus (1)

Kommentit

-

33 osaamiskokonaisuus (2)

Kommentit

-

34 tutkinnon osa

Kommentit

-

35 opintokokonaisuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 7. Osaamiskokonaisuuksia.

Kommentit

Mistä syystä käsitteitä ”tutkinto, oppimäärä, muu osaamiskokonaisuus” ei määritellä tässä sanastossa?

36 opetus

Kommentit

-

37 ohjaus

Kommentit

Tämän käsitteen huomautuksessa on erityisen hyvin selkeytetty käsitteen sisältöä käytännön tasolla.

38 vertaisohjaus

Kommentit

-

39 valmennus

Kommentit

-

40 elinikäinen ohjaus

Kommentit

-

41 ammatinvalinta- ja uraohjaus

Kommentit

Pyydämme tarkastelemaan käsitteen laajuutta uudelleen. Käsitteen määritelmässä ei oteta huomioon muiden tahojen kuin työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamaa ohjausta. Onko totta, että ammatinvalinta- ja uraohjausta eivät tarjoa muut tahot?

Käsitekaavio 8. Opetus, ohjaus ja valmennus.

Kommentit

-

42 oppiminen

Kommentit

-

43 elinikäinen oppiminen

Kommentit

Mielestämme käsitteiden ”elinikäinen oppiminen” ja ”jatkuva oppiminen” välinen suhde on esitetty virheellisesti. Käsitteet ovat synonyymeja, eikä elinikäinen oppiminen ole jatkuvan oppimisen yläkäsite.

Lisäksi pyydämme poistamaan huomautusosasta seuraavat mielikuvia koskevat spekulatiiviset kohdat: ”Viime vuosina puhe elinikäisestä oppimisesta on saanut entistä voimakkaampia taloudellisia sävyjä, ja käsitteen kytkeytyminen perinteiseen kansansivistykseen ja aikuiskoulutukseen on heikentynyt. [...] Tämän käsitteen käytön taustalla on usein käsitys siitä, että yksilön kiinnittyminen yhteiskuntaan tapahtuu pääasiassa tuottavaan työhön osallistumalla ja että työllistettävyys ja työmarkkinakelpoisuus edellyttävät jokaiselta jatkuvaa oppimista. Käsite elinikäinen oppiminen voidaan nähdä käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä (kuten esimerkiksi

tässä sanastossa). Jotkin tahot puolestaan näkevät nämä käsitteet lähes synonyymisina ja päällekkäisinä käsitteinä.”

Pyydämme tämän sijasta säilyttämään ainoastaan huomautuksessa olevan toteamuksen: ”Nykyisin elinikäinen oppiminen -käsitteen ohella käytetäänkin usein käsitettä jatkuva oppiminen.”

44 jatkuva oppiminen

Kommentit

-

45 avoin oppiminen

Kommentit

Ehdotamme, että käsitteen määritelmässä näkökulma vaihdetaan pois osallistumisen esteistä ja muutetaan osallistumisen ja oppimisen laajoihin mahdollisuuksiin.

Käsitekaavio 9 . Oppiminen

Kommentit

-

46 kyvykkyys

Kommentit

-

47 osaaminen; ~ kompetenssi

Kommentit

-

48 todennettu osaaminen; sertifioitu osaaminen

Kommentit

-

49 osaamisen tunnistaminen

Kommentit

-

50 osaamisen tunnustaminen

Kommentit

-

Käsitekaavio 10. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Kommentit

-

51 pätevyys; ammattipätevyys

Kommentit

-

52 kelpoisuus; > virkakelpoisuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 11. Pätevyys ja kelpoisuus

Kommentit

-

53 todistus (1)

Kommentit

-

54 koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

Kommentit

-

55 muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

Kommentit

-

56 työtodistus

Kommentit

-

57 pätevyystodistus

Kommentit

-

Käsitekaavio 12 . Todistuksia

Kommentti

-

Yleiset kommentit sanastosta

Kommentti

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Jatkuvan oppimisen sanaston luonnoksesta. Sanasto on tärkeä osa jatkuvan oppimisen uudistusta ja yhtenäistä julkisen hallinnon toimivuutta.

Sanaston määritelmät ja huomautukset ovat kokonaisuutena selkeitä. Käytännön esimerkit yksilön näkökulmasta helpottavat käsitteiden ymmärtämistä merkittävästi.

Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita, mutta kaavioissa on vielä hiomisen varaa. Kaikki käsitteet kattava kokonaiskaavio olisi mielenkiintoinen mutta mahdollisesti liian haastava toteuttaa tässä yhteydessä.

Sanasto käsittelee vielä melko suppeaa käsitekokonaisuutta jatkuvan oppimisen laajan käsityksen näkökulmasta. Sanasto ei ota riittävästi huomioon sitä osaamisen kehittämistä, jota hankitaan koulutusjärjestelmän ja julkisesti rahoitetun koulutuksen ulkopuolella. Tähän liittyen olemme esittäneet joitakin ehdotuksia edellä käsittekohtaisesti.

Pidämme tärkeänä sitä, että sanaston työstäminen jatkuu myös tulevaisuudessa. Erityisesti yllä mainitsemamme puutteet on tärkeä ottaa vahvemmin huomioon sanaston jatkokäsittelyssä. Sanastoon on tärkeä saada suomenkielisten käsitteiden rinnalle myös englannin- ja ruotsinkieliset käännökset.

Heinivirta Kirsi
Opetushallitus

Turkki Laura
Opetushallitus - Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA)